

ÖDÜNÇ PARA VERME ve TEFEÇİLİK FAALİYETLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

TAXATION OF MONEY LENDING AND USURY ACTIVITIES

Ertuğrul TURAN*

ÖZ

Ülkemizde ödünç para verme ile ilgili 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun yürürlüğe alınması suretiyle kayıt dışı olarak elde edilen tefecilik gelirlerinin kayıt altına alınması ve toplumsal zararların önlenmesi hedeflenmiştir. Daha sonra 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uygulamaya alınarak ödünç para verme ve tefecilik faaliyetleri hakkında bazı düzenlemeler yapılmıştır. Son olarak da 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununda ikrazatçıların bu faaliyetleri sonlandırılmış, ödünç para verme faaliyetlerinin belirlenen usul ve esaslara göre yapılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 241. maddesinde tefeciliğe ilişkin yeni bir suç tanımı yapılarak hapis ve para cezası yaptırımını getirilmiştir.

ABSTRACT

By enacting the Law No. 2279 on lending in our country, it is aimed to register the usury revenues obtained informally and to prevent social losses. After that, the Decree Law No. 90 on Money Lending Affairs was implemented and some regulations were made on lending and usury activities. Finally, in the Law No. 6361 on Financial Leasing, Factoring and Financing Companies, these activities of the lenders have been terminated and it has been stated that the lending activities can be carried out according to the determined procedures and principles. In addition, a new definition of usury was made in Article 241 of the Turkish Penal Code No.5237 and imprisonment and fines were imposed.

Keywords: Borrowed Money, Interest, Usury Crime, Tax.

JEL Classification Codes: P24, K14, K34

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, ertugrul.turan@vdk.gov.tr, ORC-ID: 0000-0003-2353-9087.
Turan, E. (Mayıs 2021). Ödünç Para Verme ve Tefecilik Faaliyetlerinin Vergilendirilmesi, *Vergi Raporu*, 260, (131-150).

Anahtar Kelimeler: Ödünç Para, Faiz, Tefecilik Suçu, Vergi.

JEL Sınıflandırma Kodları: P24, K14, K34

GİRİŞ

Tarihi kayıtlara göre paranın, M.Ö. 7. yüzyılda Anadolu'da Lidyalılar tarafından icat edildiği, ilk kağıt paranın da M.S. 806 yılında Çin'de ortaya çıktığı bilinmektedir. Para, en kısa tanımıyla bir ekonomide genel kabul gören ödeme aracıdır. Para denilince genellikle madeni para ve banknotlar kastedilmektedir.¹ John K. Galbraith parayı, "İnsanların para olarak kullanmak üzere kabul edeceği her şey" olarak tanımlamıştır. 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanuna ilişkin 32 sayılı Kararda² ise Türk parası; "*Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan...*" şeklinde ifade edilmiştir. Bununla beraber paranın değer saklama aracı, değişim aracı, ödeme aracı ve hesap birimi ölçüsü olma gibi işlevleri bulunmaktadır. Bir takım ihtiyaçlar ile ticarete ilişkin ödemeler, ilk çağlarda trampa usulüyle (malın malla değiştirilmesi) ardından altın, gümüş gibi çeşitli madenlerin para olarak kullanılması yoluyla yapılırken, günümüzde madeni ya da kağıt paralarla hatta son yıllardaki teknolojik gelişmelere paralel olarak Bitcoin (BTC) gibi kripto paralarla yapılmaktadır. Öte yandan, ülkemizde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 16 Nisan 2021 tarihinde çıkarılan ancak 30/04/2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek Yönetmelikle³ kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya do-

laylı bir şekilde kullanımı ve bu kapsamda hizmet verilmesi yasaklanmış bulunmaktadır.

Ödünç, ileride geri verilmek veya alınmak şartıyla alınan veya verilen şey anlamına gelir.⁴ Faiz ise belli bir süreliğine ödünç alınan paranın kullanımı karşılığında yapılan ödemedir. Dini açıdan faiz geliri haksız kazanç olarak mülahaza edildiğinden, bütün Semavi dinlerde (İslamiyet, Hıristiyanlık ve Yahudilik) yasaklanmıştır.⁵ 6098 sayılı Borçlar Kanununun⁶ 386. maddesine göre tüketim ödöncü (karz), ödünç verenin, bir miktar parayı ya da tüketilebilen bir şeyi ödünç alana devretmeyi, ödünç alanın da aynı nitelik ve miktarda şeyi geri vermeyi üstlendiği sözleşmedir. Madde metninden anlaşılacağı üzere karz sözleşmesinin temeli, ödünç verilen para veya tüketilebilen bir şeydir.

Anayasamızın⁷ 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu; 73. maddesinde de herkesin, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlü olduğu hükümlenmiştir. Ülkemizde ödünç para verme işi devlete ait bir imtiyaz olup, devlet, kazanç sağlama amacıyla ödünç para verme faaliyetlerine kendi kontrolünde izin verebilmektedir.

Tefecilik, paranın toplum üzerindeki etkisinin artması, yaşam koşullarının gittikçe zorlaşması ve benzeri nedenlerle ülkemizde de yaygınlaşmıştır. Bu bağlamda, "*Tefecilerin tuzağına düşen*

¹ Bankacılık terimleri. Bankalar.org Erişim Tarihi: 1 Ocak 2021.

² 11/08/1989 tarih ve 20249 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 16/04/2021 tarih ve 31456 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴ TDK. Türkçe Sözlük. Ankara 2005.

⁵ Mehmet Yazıcı. Faiz. Yayın Yayıncılık. 1. Baskı. İstanbul 1999. s. 8.

⁶ 04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁷ 09/11/1982 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

aile evini ve arabasını kaybetti.” veya “Tefecilerden aldığı borç nedeniyle bunalıma girip yaşamına son verdi.” şeklindeki haberler sıklıkla medyaya yansımaktadır. Borç verilen paralar karşılığında fahiş⁸ bedeller talep edildiğinden, kamu düzeni ile toplumsal ve ekonomik hayat olumsuz etkilenmektedir. Yine tefecilikten elde edilen kazançlar kayıt dışı kaldığından, devlet vergi gelirlerinden mahrum kalmaktadır. Hukuk devletinde kişilerin içinde buldukları zor durum ve çaresizlik, kayıt dışı bir kazanç kapısı olmamalı ve buna olanak tanınmamalıdır.⁹ Bu itibarla tefecilik, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yasaklanan bir faaliyettir ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun¹⁰ 241. maddesinde suç olarak tanımlanmıştır.

Çalışmamızda, öncelikle ikrazatçı tefeci kavramlarının ne anlama geldikleri açıklanarak ödünç para verme ve tefecilik faaliyetlerine değinilmiştir. Daha sonra tefecilik yapanların ödünç para verme ve tefeciliği perdeleme yöntemleri ele alınmış ve her iki faaliyetin benzer ve ayırt edici özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonrasında ise söz konusu faaliyetlerin başta vergi kanunları olmak üzere, ilgili güncel mevzuatlar yönünden doğurduğu hüküm ve sonuçlar, yargı kararları ve örnek olaylar eşliğinde değerlendirilmeye alınmıştır.

1- ÖDÜNÇ PARA VERME (İKRAZATÇILIK)

1.1- İkrazatçılığın Tanımı ve Ödünç Para Verme İşleri

Ödünç para verme işlerinin kontrolünü sağlama, tefecilik gelirlerinin kayıt altına alınması ve toplumsal zararların önlenmesi amacıyla 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu¹¹ 1933

yılında yürürlüğe girmiştir. Ardından 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname¹² 1983 yılında uygulamaya alınarak 2279 sayılı Kanun (17. maddesi hariç¹³) yürürlükten kaldırılmıştır.

90 sayılı Kararname ile faiz ve her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle sürekli olarak ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişilerin ve finansman şirketleri ile faktöring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi amaçlanmıştır. KHK'nın 3. maddesinde ikrazatçı: *“Devamlı ve mutad meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para verme işlerine aracılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişi”* şeklinde tanımlanmıştır. Diğer bir deyimle ikrazatçının, bankacılık kesimi dışında vatandaşa kredi hizmeti veren kişi olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde ikrazatçılar, finansman şirketleri ve factoring şirketlerinin bu KHK hükümlerine tabi tutulmuş, aşağıda sayılan işlemler içinse KHK hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

- Bankalar, sigorta şirketleri ve özel kanunlarına göre ödünç para vermeye yetkili kılınan kuruluşlar ile tüzel kişilerin doğrudan veya ortak veya iştirakleri vasıtasıyla dolaylı olarak ortaklık ilişkisi içinde buldukları diğer tüzel kişilere ödünç para verme işlemleri,
- Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde yetkili kurum ve kuruluşlara yapılan işlemler.

⁸ Fahiş: Ödünç verilen para ve bunun karşılığında ödünç alandan istenen değer arasındaki farkın büyüklüğüdür.

⁹ Tayfun Gün. Türk Ceza Kanunu'nda Tefecilik Suçu. TBB Dergisi. S.141. 2019. s.179.

¹⁰ 12/10/2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹¹ 18/06/1933 tarih ve 2430 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹² 06/10/1983 tarih ve 18183 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹³ 2279 sayılı Kanunun 17. maddesine göre tefecilik edenler bir aydan bir seneye kadar hapse ve ağır para cezasına mahkum edilir. Ayrıca iki seneden beş seneye kadar amme hizmetlerinden memnuyetlerine karar verilebilir. Bu cezalar tecil edilmez.

90 sayılı KHK 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun¹⁴ 52. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Buna paralel olarak, Kanunun geçici 5. maddesinde Kanunun yayımlandığı 13 Aralık 2012 tarihi itibarıyla ikrazatçılık faaliyetinde bulunanların faaliyetlerinin sona erdiği ve 6 ay içerisinde gerekli izinleri alarak faaliyetlerine faktoring, finansal kiralama veya finansman şirketi olarak devam edebilecekleri belirtilmiştir. İzin başvurusunda bulunmayan veya başvuru yaptığı halde gerekli izni alamayanların ikrazatçılık faaliyeti, başka bir işleme gerek kalmadan kendiliğinden sonlanmışır. Böylelikle gerçek kişilerin şahsi olarak ödünç para verme hakları sona erdirilmiştir.¹⁵

2- TEFECİLİK

2.1- Tefeciliğin Tanımı ve Tefecilik Faaliyetleri

Tefecilik; *faizcilik veya aracı kurumlar dışındaki kişiler tarafından yasal faiz oranının çok üzerinde bir faiz oranında borç verme* olarak tanımlanmaktadır.¹⁶ Nakit paraya ihtiyacı olanların banka ve benzeri finans kurumları nezdinde kredibilitesinin yeterli düzeyde olmayışı, sermaye yetersizliği, tasarruf düzeyinin düşüklüğü ya da son dönemde yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle yavaşlayan ekonomik faaliyetler neticesinde piyasa faiz oranlarındaki artış tefecilerle muhatap olunmasına yol açabilmektedir. Kişinin acil para bulma gereksinimi dolayısıyla zor durumda kalması ve neticesinde aşırı faizle borç para alması, kişiyi sömürüye açık hale getirmektedir.¹⁷

Tefeciler, borç para vermeden önce, verdikleri

paranın geri dönüşümünü güvence altına almak istediklerinden faiz karşılığı verdikleri ödünç paraların güvence bedeli olarak çek, senet veya tapu senedi gibi teminatlar alırlar. Tefecilik faaliyetlerinden tamamen kayıt dışı ve haksız bir şekilde elde edilen gelirler, sektörü cazip hale getirmekte dolayısıyla bu işi yapanların çoğalmasına ve organize bir şekilde faaliyetlerini sürdürmelerine olanak sağlamaktadır.¹⁸

Mülga 765 sayılı TCK'da tefecilik suçuna ilişkin bir düzenleme yapılmamıştı. Kanun koyucu, tefecilik suçuna ilişkin ilk yasal düzenlemeyi 2279 sayılı Kanunun 14. maddesinde yapmış ve Kanunun 1. maddesine göre izin alma mecburiyetine uymayanlar ve 9. maddeye göre alınan kararlara aykırı eylemler ve beyannamelerdeki şartları ve faiz hadlerini muvazaayla gizleyenler "tefeci" kabul edilmiştir. 90 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 9. maddesinde ise bu KHK uyarınca ikrazatçılık yapmak üzere izin alınmadan, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işlemlerinin yapılması veya bu işlerin meslek haline getirilmesi ve ikrazatçılık izninin iptal edilmesine rağmen ödünç para verme işlerine devam edilmesi hali "*tefecilik*" sayılmıştır. 6361 sayılı Kanunla bu KHK yürürlükten kaldırıldığından, tefeciliğin tanımlandığı tek kanun 01/06/2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunudur.

5237 sayılı TCK'nın özel hükümlere ilişkin ikinci kitabının "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü kısmının "Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar" başlıklı dokuzuncu bölümünde "tefecilik suçu"

¹⁴ 13/12/2012 tarih ve 28496 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹⁵ Mesut Uçak. İkrazatçılık 13/12/2012 Tarihinde Yayımlanan 6361 Sayılı Kanun ile Yapılan Düzenlemelerle Değişti. Vergi Raporu Dergisi. S. 164. Mayıs 2020. S.11.

¹⁶ TDK, Türkçe Sözlük, Ankara 2005.

¹⁷ Ali Parlar. Türk Ceza Hukukunda Tefecilik ve İhale Sürecinde İşlenen Suçlar. Ankara 2011. s.17.

¹⁸ Refik Yüksel ve H. Serdar ÖZDEMİR. Tefecilik Kavramı ve Tefeciler Hakkında Suç Duyurusunda Bulunurken Dikkate Alınması Gereken Hususlar. Vergi Raporu Dergisi. Sayı 81. 2006. s.20.

düzenlenmiş olup, mezkur Kanununun 241. maddesinde; **“Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş yüz günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”**, 242. maddesinde ise; **“Bu suçun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine”¹⁹ hükümlenir.**” denilmiştir. 14/04/2020 tarih ve 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun²⁰ 14. maddesiyle; tefecilik suçunun cezasının üst sınırı 5 yıldan 6 yıla çıkarılmış ve hapis cezası ile birlikte verilecek para cezasının alt sınırı 500 gün karşılığı olarak belirlenmiştir. Ayrıca tefecilik suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde cezanın bir kat artırılmasına ilişkin nitelikli hâl eklenmiştir. Tefecilik suçunun düzenlenmesi, kamu otoritesinin kontrolü dışında faiz karşılığında ödünç para verilmesinin kontrol altına alınması ve ekonomide istikrarın sağlanması amacıyla hizmet etmektedir.²¹

Ekonomik suç; en geniş tanımıyla şahısların ya da suç örgütlerinin haksız ekonomik çıkar sağlamak için yasa dışı yöntemlerle gerçekleştirdiği suç faaliyetidir. Tefecilik suçuna ekonomik suçlar bölümünde yer verilmesinin amacı mali sıkıntı yaşayan bireylerin sömürülmesinin engellenmesidir. Suçun tanımına ilişkin madde gerekçesinde; tefecilik fiilinin suç olarak tanımlandığı ve faiz veya başka bir namla da olsa kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para verilme-

sinin tefecilik olduğu, tefecilik suçunun iktisadi hayatımızda **“senet kırdırma”** denen usulle de işlenmesinin mümkün olduğu, örneğin henüz vadesi gelmemiş bir bononun vadesinden önce başkasına verilerek karşılığında bono üzerinde yazılı meblağdan daha az bir paranın alınması durumunda tefecilik suçunun oluşacağı, izlenen suç politikası gereğince ödünç para veren cezalandırılırken, ödünç para alan kişinin cezalandırılmadığı hususları belirtilmiştir.

Yukarıdaki kanun hükümleri ile açıklamalarımızda görüleceği üzere, ödünç verilen borç para miktarından daha fazla para istenmesi ve/veya tahsil edilmesi tefecilik sayılır. Fakat taraflar arasında kararlaştırılan faizin **“kanuni faiz”** kapsamında olmaması gerekir. Çünkü hukuk sistemimizde faiz²² yasal olarak tanınmıştır.²³ Danıştay’ın bu konudaki içtihatlarına göre, borcun yardım maksadıyla ve faizsiz verildiği iddiası, sadece miktarı düşük olan borç verme işlemleri için geçerlidir. Aksi taktirde, yüksek bir meblağın ödünç verilmesinden faiz alındığı kabul edilmektedir. Yargıtay’da, ödünç para verilip karşılığında piyasa koşullarını aşan bir faiz veya başkaca bir maddi değer talep edilmesini tefecilik olarak değerlendirmiştir.²⁴ Diğer yandan bir kimsenin, para ihtiyacı olan kişiye yardımcı olmak için para verip, bir süre sonra aynı parayı geri alması durumunda suç oluşmaz. İş ilişkisinden veya borç verenle alan arasında yakın akrabalık dolayısıyla verilen paraların da faiz karşılığı verildiği kabul edilmemektedir.²⁵

¹⁹ TCK’nın 60. maddesi gereğince tefecilik suçunun tüzel kişi yararına işlenmesi halinde tüzel kişinin faaliyet izninin iptal edilerek müsadere hükümleri uygulanabilecektir.

²⁰ 15/04/2020 tarih ve 31100 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

²¹ İzzet Özgenç, Tefecilik Suçu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S. 1, 2010, s. 544.

²² Türk Borçlar Kanununun 387. maddesine göre ticari olmayan tüketim ödünç sözleşmesinde, taraflarca kararlaştırılmış olmadıkça faiz istenemez. Ticari tüketim ödünç sözleşmesinde ise taraflarca kararlaştırılmamış olsa bile faiz istenebilir.

²³ Burak Bilge, Türk Hukukunda Tefecilik Suçu, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2016, s. 129.

²⁴ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 01/12/2005 tarih E. 2003/1432 K. 2005/21394 sayılı kararı.

²⁵ Danıştay 7. Dairesi 17/06/1967 tarih E. 1967/864 K. 1968/1063 sayılı kararı.

Tefecilik suçunun konusu paradır. Ödünç verilen para tedavüldeki Türk Lirası olabileceği gibi döviz de olabilir. Örneğin günün döviz kuru (1\$=5-TL) üzerinden 100\$'a isabet eden 500-TL ödünç para alınmış olsun. Parayı geri ödeme tarihinde 1\$=7-TL olduğunu varsaydıımızda, borcun 700-TL olarak geri ödenmesi tefecilik kapsamına girmeyecektir. Zira, döviz kurunun borcun geri ödeme tarihinde 1\$=3-TL olma ihtimali de vardır. Yine ödünç verilen her şey tefecilik suçuna girmez. Başka bir anlatımla, para dışında başka bir mal veya eşyanın kazanç sağlama amacıyla ödünç verilmesi durumunda suç oluşmayacaktır. Örneğin tarımla uğraşan bir kişi 500 kg buğdayı ödünç olarak verirse ve belli bir zaman sonra 750 kg olarak geri alırsa tefecilik suçunu işlemiş sayılmaz. Ayrıca suçun oluşabilmesi için tefecinin kazanç sağlama amacıyla hareket etmesi gerekmektedir. Suçun tamamlanması için kazancın fiilen elde edilmesi de şart değildir. Yani anaparanın veya faizin ödenip ödenmemesinin suçun oluşumuna bir etkisi yoktur. Burada dikkat çekmek istediğimiz husus, ödünç verilen para karşılığında elde edilen kazancın para olmasının gerekmemesidir. Örneğin ödünç verilen 100.000-TL karşılığında değeri 150.000-TL olan otomobil alınmış olsun. Aradaki fark 50.000-TL haksız kazanç olup, tefecilik faaliyetinden elde edilmiş olacaktır.

Öte yandan, mevcut durumda para olarak kabul edilmeyen Bitcoin ve diğer kripto paralar, bugün için tefecilik suçunun konusuna girmektedir. Dolayısıyla (A)'nın kazanç sağlamak amacıyla 1 BTC'yi (B)'ye 6 ay sonra 1.3 BTC olarak geri vermesi şartıyla ödünç vermesi halinde tefecilik suçu oluşmayacaktır.²⁶

2.2- Tefecilerin Ödünç Para Verme ve Tefeciliği Perdeleme Yöntemleri

2.2.1- Ödünç Para Verme Yöntemleri

a) Doğrudan Ödünç Para Verme: Bir kimseye kazanç sağlama amacıyla faizli bir şekilde ödünç para verilmesidir. Tefecilerin verdikleri ödünç para karşılığında talep ettikleri faiz oranı çoğu kez banka veya tahvil faizlerinin çok üzerindedir. Fakat ekonomik kriz dönemlerinde, piyasa faiz oranlarına göre daha düşük faiz oranlarıyla da borç para verdiklerine şahit olunmaktadır. Borç para alan ve veren kişiler, ifadelerinde faiz alınmadığını beyan ettikleri taktirde, aralarında yakın akrabalık ve sıkı bir ticari ilişki bulunmadığı sürece, önemli bir miktardaki paranın günün ekonomik koşullarında menfaatsiz alınıp verilemeyeceği kabul edilmektedir.²⁷

b) Senet veya Çek Kırdırma: Kazanç elde etme amacıyla ileri tarihli bir senedin veya çekin, vadesinden önce belli bir iskonto uygulamak suretiyle kırdırılmasıdır. Çek kırdırma esasen bankalar veya faktoring şirketleri tarafından yapılabilmektedir. Bu yöntemle başvuran tefeciler, nakit para talep eden kişinin elinde bulunan kıymetli evrakı belli bir komisyon (faiz) karşılığında borç para verirler. Ödünç para alan, çeklerin arkasını imzalayarak tefeciye devreder sanki bir mal veya hizmet alışverişi yapılmış gibi gösterilir. Fakat ortada ne gerçek bir mal teslimi veya hizmet ifası ne de buna ilişkin resmi bir belge vardır. Tabi ki her çek veya senet kırdırma işleminin tefecilik amacıyla yapıldığı söylenemez. Verilen bir yargı kararında, davacı şirketin faiz kesilmek suretiyle çekleri paraya çevirmesi işlemi, ortada bir ödünç para verme olmadığından tefecilik olarak değerlendirilmemiştir.²⁸

²⁶ Abdullah B. Baytaç, Tefecilik Suçu, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S. 2020/2, s. 148.

²⁷ Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 30/04/1999 tarih E.1998/268 K. 1999/262 sayılı kararı.

²⁸ Danıştay 7. Dairesi 30/11/1999 tarih E. 1998/3614 K. 1999/3953 sayılı kararı.

c) Kredi Kartı Tefeciliği: Kredi kartı, nakit para kullanmaksızın mal veya hizmet alımında ya da nakit para çekiminde kullanılır. Fakat son yıllarda kredi kartlarının amacına aykırı olarak, kazanç sağlama amacıyla ödünç para verilmesinde kullanılmaktadır. Bu kapsamda gerçek teslim veya hizmet olmadığı halde kredi kartıyla pos cihazından işlem yapılmakta ve belli bir oranda komisyon alınarak haksız kazanç elde edilmektedir. Bir kuyumcunun kredi kartından altın satılmış gibi işlem yaparak kart sahibine nakit para sağlaması veya kart sahibinin kredi kartı borcunu kapatması bu duruma örnektir. Söz konusu kuyumcu nezdinde yapılabilecek bir vergi incelemesinde, düzenlenen satış faturaları toplamının kredi kartı slipleri toplamına göre daha az olduğu tespit edilebileceğinden, tefecilik yapılmadığı ispatlansa dahi, fark tutar, ilgili yılda faturası düzenlenmemiş satış olarak değerlendirilmesi kuvvetle muhtemeldir. Halk arasında daha çok "POS tefecilik" olarak adlandırılan bu yöntem, tefecilik faaliyetlerinde en çok başvurulan yoldur. Bunun sebebi, pos tefecilerin çek, senet gibi tahsil güçlüğüne sebep olabilecek teminatlara gerek kalmadan pos cihazı sayesinde bankadan alacağını garantili bir şekilde tahsil edebilmesidir. Ülkemizde pos tefeciliğe zemin oluşturan diğer sebepler ise aşağıdaki gibidir.²⁹

- Birden fazla kredi kartı sahibi olma eğilimi,
- Mevcut gelir seviyesinin çok üstünde limitlerle kredi kartlarına sahip olmak,
- Borcu borçla kapatmaya alışmak,
- Kredi kartları aracılığıyla gelirinin çok üstünde harcama yapmak,
- Kredi kartını bir ödeme aracı değil, kredi olarak kullanma alışkanlığı.

d) Aylık Faiz: Aylık faiz yönteminde, tefeciden senet karşılığı alınan borcun tamamı geri

ödeyinceye kadar her ay için anlaşılan oranda faiz ödemesi yapılır. Örneğin acil nakit ihtiyacı olan bir kişinin tefeciden 20.000-TL'yi aylık %10 faizle senet karşılığı aldığını varsayalım. Alınan bu para için her ay 2.000-TL faiz ödemesi yapılacaktır. Faiz herhangi bir ay ödenmezse, bu tutar anapara eklenecek ve toplam borç 22.000-TL olacaktır. Bu yöntemde ödünç para alan kişinin geri ödeyeceği borç miktarı belli olmadığından senet üzerinde borç tutarı yazılmamaktadır.

e) Belirli Bir Faiz: Bu yöntemde ise senet karşılığında ödünç alınan para belirli bir tarihte geri ödeneceğini taahhüt edilmektedir. Yani belirlenen tarihte ne kadar anapara ve buna ilişkin faiz ödeneceği önceden kararlaştırılır. Örneğin 10.000-TL nakde ihtiyaç duyan kişinin 3 ay sonra geri ödeyeceğini beyan ederek senet karşılığında bu parayı aldığını kabul edelim. Böyle bir olayda, 3 aylık süre için kararlaştırılan 4.000-TL faizin anapara ile birlikte geri ödeneceği taahhüt edilir ve senet üzerine borç miktarı 14.000-TL yazılır. Alacaklı bir faiz geliri elde etmediğini, borçlu ise faiz ödediğini ifade ediyorsa; borçlunun ödediğini belirttiği faiz miktarı esas alınacaktır.³⁰

2.2.2- Tefeciliği Perdeleme Yöntemleri

Tefeciliği kazanç kapısı olarak görenlerin bu faaliyetlerini genellikle kuyumculuk, oto galericilik veya emlakçılık faaliyetleri içerisinde gizlemeye çalıştığı görülmektedir. Bu kapsamda tefecilik altın, araç ve kontör alımı/satımı ile ipotek veya taşınmaz satış vaadi sözleşmesi ile perdelenmektedir. Örneğin piyasa değeri 150.000-TL olan bir otomobil satılmış gibi gösterilerek muvazaalı bir sözleşme yapılmış ve 200.000-TL'lik çek keşide edilmiş olsun. Gerçekte yapılan işlem kazanç sağlama amacıyla ödünç para verilmesi olduğundan tefecilik suçu meydana gelecektir.

²⁹ İbrahim K. Elçiboğa. POS Tefeciliği ve Fiktif İşlemler. (Fintechtime.com/tr/2018/07/pos-tefeciligi-ve-fiktif-islemler/). Erişim Tarihi: 4 Mart 2021.

³⁰ Danıştay 4. Dairesi 27/12/1966 tarih E. 64/582 K. 66/6090 sayılı kararı.

Vergi kanunlarımız uyarınca perakende kontör satışları özel matrah şekline tabi olup, KDV hesaplanmamaktadır. Bu nedenle POS cihazı ile satış yapılmış gibi işlem tesis edenler, özellikle özel matraha tabi işlemleri tercih ederek tefecilik faaliyetlerini gizlemeye çalışırlar. Yargıtay, dava konusu bir olayda özetle; kuyumcu ve kontör bayii olan sanığın işyerinde herhangi bir alışveriş yapılmadığı halde, alışveriş yapılmış gibi kendilerine para ihtiyacı nedeniyle başvuran kişilere ait kredi kartları ile pos cihazları aracılığıyla işlem yapıp, gerçek olmayan bu alışveriş tutarından belli bir komisyon kesintisi yaparak, geriye kalan kısmı nakit olarak borç verme eylemlerinden dolayı sanığın zincirleme şekilde tefecilik suçunu işlediğine karar vermiştir.³¹

Tapu Müdürlükleri, belli miktarın üzerindeki karz sözleşmesinden kaynaklanan ipotek işlemlerini ilgili vergi dairesine bildirmekle zorunlu tutulmuşlardır. Bu zorunluluk, tefecilik faaliyeti ile uğraşanların tespit edilmesini kolaylaştırmaktadır. Öte yandan, ipotek tesis edilmek suretiyle borç para verme işlemi gayrimenkulün alımına ilişkin ise tefecilik yapıldığı öne sürülemez. Taşınmaz satış vaadi sözleşmesi tanzim edilerek yapılan ikraz işlerinde de, eğer taşınmaz, sözleşmede yazılı vade sonunda satılmamışsa, faiz alındığının kabulü gerekmektedir.

3- İKRAZATÇILIK VE TEFECİLİĞİN VERGİLENDİRİLMESİ

3.1- İkrazatçılık Faaliyetinin Vergilendirilmesi

3.1.1- Vergi Usul Kanunu Yönünden

213 sayılı Vergi Usul Kanununun³² 19. maddesi gereğince vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu bulması veya hukuki durumun tekemmül etmesi ile doğar.

Vergiyi doğuran olay, ticari kazançta, gelirin elde edilmesi tahakkuk esasına bağlandığından gelirin mahiyet tutar itibarıyla kesinleşmesiyle; menkul sermaye iratlarında ise hukuki ve ekonomik tasarruf hakkı doğduğu anda meydana gelmektedir.

İkrazatçılık faaliyetinden doğan faizlerin ne zaman elde edilmiş sayılacağı hakkında farklı görüşler bulunmakla birlikte Danıştay'ın müstekar hale gelmiş kararlarına göre faiz, **“ikraz işlemi nin yapıldığı anda”** elde edilmektedir. Ancak bu durumda da bazı sorunlar ortaya çıktığı anlaşıldığından, borç para verenlerin mükellefiyet tesisi suretiyle vergilendirilmelerine ilişkin çıkarılan 104 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde³³ aşağıdaki şekilde açıklamalar yapılarak konuya açıklık getirilmiştir.

1. Borcun vadesinin aynı takvim yılına isabet etmesi ve borcunda vadesinde ödenmesi halinde, vergiyi doğuran olay ikraz işleminin yapıldığı yılda meydana geleceğinden faiz bu yılın geliri olarak vergilendirilecektir.

Borcun vadesinin diğer yıla sirayet etmiş olması halinde de, faiz peşin tahakkuk ettirildiğinden, borçla ilgili bulunan faiz, o yılın (vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu) geliri olarak vergilendirilir.

2. Borcun vadesinde ödenmemiş olması halinde ise konunun icraya intikal ettirilip ettirilmediğine bakılacaktır.

2.1. Borcun vadesi geçmesine rağmen ödenmemesi sebebiyle alacaklı konuyu icraya intikal ettirmişse, bu halde peşin tahakkuk ettirildiği kabul edilen faiz dışında bir gelir söz konusu olmayacağından, yalnız borcun verildiği yıl için tarhiyat yapılması yeterli olacaktır.

2.2. Borcun vadesi geçmesine rağmen alacaklı icraya müracaat etmemişse, paranın tahsil

³¹ Yargıtay 5. Ceza Dairesi 29/04/2013 tarih E. 2012/7317 K. 2013/3989 sayılı kararı.

³² 10/01/1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³³ 08/07/1972 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

edildiği tarihe kadar olan devreler göz önünde bulundurularak ayrı ayrı yıllar itibarıyla tarhiyat yapılması gerekmektedir.

3.1.2-Gelir Vergisi Yönünden

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun³⁴ 1 inci maddesine göre gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabi olup, gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır. GVK'nın 2'nci maddesinde gelire giren kazanç ve iratlar; ticari kazanç, zirai kazanç, ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iratları ve diğer kazanç ve iratlar olarak sayılmıştır.

Söz konusu Kanunun 37. maddesinde ise ticari kazancın tanımı yapılarak her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu açıklanmıştır. Kanunun 51. maddesinde ikrazat işiyle uğraşanların basit usulden yararlanamayacakları, 40/6. maddesi uyarınca da faiz gelirleri üzerinden ödenen gider vergisinin ticari kazancın tespitinde indirim olarak dikkate alınabileceği hüküm altına alınmıştır.

Borç para verenlerin bu işten sağladıkları faizin hangi gelir unsuruna gireceğine ilişkin GVK'da bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu sebeple, yine 104 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde ikraz işinin "**devamlı meslek haline getirilip getirilmeme**" ölçüsünün esas alınacağı belirtilmiştir. Buna göre, ödünç para verme işi mutad meslek haline getirilmişse, bu faaliyet ikrazatçılık sayılacak ve elde edilen gelir, ticari kazanç olarak vergilendirilecektir. Herhangi bir kimse, birden fazla yılda tek şahsa veya bir yılda aynı şahıs veya muhtelif şahıslara borç para vermişse, bu kimsenin ikrazatçılık işini mutad meslek halinde yapmış olduğu sonucuna varılacaktır. Ayrıca belirtmek gerekirse, borç veren şahıslar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28. maddesi hükmüne göre banker sayıldığından, adlarına gelir vergisi ve gelir geçici vergi tarh edilecektir.

hıslar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28. maddesi hükmüne göre banker sayıldığından, adlarına gelir vergisi ve gelir geçici vergi tarh edilecektir.

Gelir Vergisi Kanununun 75. maddesine göre sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden kaynaklı sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradidir. Bu hükümler ışığında, ödünç para verme işini mutad meslek haline getirmemiş olanların arızı olarak ve ticari bir faaliyete bağlı olmadan borç verdikleri paralar karşılığında elde ettikleri faizlerin menkul sermaye iradı olarak vergilendirilmesi icap etmektedir.

3.1.3- Kurumlar Vergisi Kanunu Yönünden

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun³⁵ 6. maddesinde kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde GVK'nın ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır. Kurum kazancı ise gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluşmaktadır.

Çalışmamızda daha önce bahsettiğimiz üzere, ikrazatçılıkla iştigal eden gerçek kişilerin bu faaliyetleri sonlandırılmıştır. Bu sebeple kazanç elde etmek amacıyla ödünç para verme yetkisi bulunanlar; bankalar, finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketleridir. Dolayısıyla ikrazatçılık faaliyetlerinden elde edilen kazançlar kurum kazancı sayılacak ve kurumlar vergisi hükümleri çerçevesinde vergilendirme yapılacaktır.

3.1.4- Katma Değer Vergisi Yönünden

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun³⁶ 1. maddesinde Türkiye'de yapılan ticari, sınai, zi-

³⁴ 06/01/1964 tarih ve 10700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³⁵ 21/06/2006 tarih ve 26205 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

³⁶ 02/11/1984 tarih ve 18563 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

rai ve serbest meslek faaliyeti kapsamındaki teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi tutulacağı, Kanunun 4. maddesinde hizmetin, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler olduğu belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde, devamlı bir şekilde ikraz işleriyle uğraşanların faaliyetleri ticari faaliyet olacak ve KDV'nin konusuna girecektir.

3.1.5- Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Yönünden

Ödünç para verme işlemlerinde BSMV yönünden vergiyi doğuran olay, faiz gelirin elde edildiği tarihtir. 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28. maddesinde ikrazatçılar ile ödünç para verme işlerini devamlı olarak yapanlar banker³⁷ sayılmış, bankerlerin yapmış oldukları banka ve muamele hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine ve her nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların BSMV'ye tabi olduğu ve Kanunun 33. maddesinin f bendi ile vergi nispeti %5 olarak düzenlenmiştir.

3.1.6- Türk Ticaret Kanunu Yönünden

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun³⁸ 358. maddesine göre pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şirkete borçlanamazlar. Bu itibarla, ortakların şirketten borçlanabilmeleri maddede belirtilen şartlara bağlanmıştır.

3.2- Tefecilik Faaliyetinin Vergilendirilmesi

3.2.1- Vergi Usul Kanunu Yönünden

Tefecilik, vergilendirilmesi gereken bir faaliyet olmasından ziyade suç mahiyetinde bir faaliyettir. Bu faaliyetten elde edilen gelirden suçtan

elde edilmiş gelir olmaktadır. 213 sayılı VUK'un 9. maddesinde "Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz." şeklinde düzenlenen hüküm, tefecilikten, yani suçtan elde edilen bir kazancın vergilendirilmesinin dayanağıdır.

3.2.2- Gelir Vergisi Yönünden

GVK'nın 2. maddesinde sayılan yedi gelir unsuru dışında hiçbir kazanç veya irat gelir vergisinin konusuna girmemektedir. Gelir vergisi mükellefleri bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratlar için kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler. Buna göre, tefecilik faaliyetinden elde edilen faiz gelirleri; faiz karşılığı ödünç para verme işleri mutad meslek halinde yapılırsa ticari kazanç olarak, arızı olarak yapılmışsa menkul sermaye iradı olarak vergilendirilecektir.

3.2.3- Kurumlar Vergisi Kanunu Yönünden

Kurumlar Vergisi Kanununun 13. maddesine göre kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Söz konusu madde metninde ödünç para alınması ve verilmesinin de her hal ve şartta, mal veya hizmet alımı ya da satımı olarak değerlendirileceği açıklanmıştır. Anlaşılacağı üzere, emsallere uygunluk ilkesi göz önünde bulundurularak ödünç para alınıp verilmesi ticari hayatın olağan bir işlemidir.

Şirket ile ilişkili kişiler arasındaki ödünç para verme işleri bir nevi finansman hizmetidir. Bu hizmetler için emsallere uygunluk ilkesi çerçevesinde bir faiz hesaplanarak fatura düzenlen-

³⁷ Banker: para, menkul kıymet alım satımı ve benzeri işlemlerle uğraşan kişidir.

³⁸ 14/02/2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

mesi gerekmektedir. Konuya ilişkin verilen bir özelgede; şirketin ortaklarından olan alacaklarına uygun bir faiz uygulaması gerektiği ve aylık dönemler itibarıyla ortaklara fatura edilecek faiz tutarlarının tahakkuk esas gereği kurum kazancına dahil edilip vergilendirileceği açıklanmıştır.³⁹

Çalışmamızın 1.1. bölümünde ifade ettiğimiz üzere, 90 sayılı KHK'nın 2. maddesiyle tüzel kişilerin doğrudan veya ortak veya iştirakleri vasıtasıyla dolaylı olarak ortaklık ilişkisi içinde buldukları diğer tüzel kişilere ödünç para vermeleri kararname kapsamı dışında bırakılmıştı. Ancak bahse konu KHK yürürlükte olmadığından bir şirketin ortağına, çalışanına, iştirakine veya ortaklık ilişkisi olduğu şirkete yasal faiz oranlarının üzerinde bir faizle borç para vermesi mümkün değildir. Aksi halde, TCK'nın 241. maddesine göre tefecilik suçu işlenmiş olacaktır.

3.2.4- Katma Değer Vergisi Yönünden

3065 sayılı KDVK'nun 17/4-e maddesinde BSMV kapsamına giren işlemler mükerrer vergilendirmeyi önlemek için KDV'den istisna tutulmuştur. BSMV kapsamına giren ödünç para verme işlerinden elde edilen hasılat KDV'ye tabi olmayacaktır.

3.2.5- Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Yönünden

Ödünç para verme işini devamlı olarak yapanlar banker sayılır. Bu itibarla, Gider Vergileri Kanununun 28. maddesi uyarınca ödünç para verme işini devamlı ve mutad meslek haline getiren tefeciler tarafından verilen ödünç paralar karşılığında alınan faizler için ayrıca BSMV hesaplanması gerekmektedir.

3.2.6- Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu Yönünden

Tefecilik, bir tarafta kazanç elde etmek amacıyla ödünç para verenin, diğer tarafta ödünç para alan kişinin olduğu iki taraflı bir karşılaşma suçudur. Faiz karşılığı borç para verildiği anda suç tamamlanmış olur. Yakın zamanda verilen bir yargı kararında; ödünç paranın borç alana verilmesiyle suçun tamamlanmış olacağı ve verilen ödünç paranın çek, senet, ipotek alınmak suretiyle ya da POS cihazı kullanılarak kredi kartından para çekmek sureti ile faizle birlikte tahsil edilmesinin ya da garanti altına alınmasının tefecilik suçunun oluşumuna etki etmeyeceği belirtilmiştir.⁴⁰

Tefecilik suçunun maddi unsuru; kazanç elde etme amacıyla başkasına ödünç para verilmesi iken; manevi unsuru kasttır. Başka bir ifadeyle, sanıkta, kazanç sağlama amacı bulunmadıkça suç oluşmaz. Bu suçta mağdur olduğunu ifade eden ödünç para alan şahıslar, herhangi bir ticari işleme dayanmaksızın sadece faiz karşılığı para aldığını ve çek veya senet imzalamak zorunda kaldığını, ödeme yapmış olmasına rağmen borcun icra kanalıyla tahsil edilmeye çalışıldığını iddia ederler. Fakat suçun mağduru "toplumu oluşturan herkes" ve borç para alan kişinin ise "suçtan zarar gören" olduğu kabul edilmektedir.⁴¹

Emniyet birimlerinin yaptığı tefecilik operasyonlarında çok sayıda çek, senet, tapu senedi, kredi kartı ve pos cihazına el konulmaktadır. Bunun yanı sıra, tefecilik suçu dışında hakaret, alacağın tahsiline yönelik tehdit, resmi veya özel belgede sahtecilik, nitelikli dolandırıcılık, sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme ya da gerçeğe aykırı harcama belgesi düzenleme suçları da tespit edilebilmektedir.

³⁹ Gelir İdaresi Başkanlığı 06/08/2013 tarih 38418978-125 [12-12/1]-862 sayılı özelgesi.

⁴⁰ Yargıtay 11. Ceza Dairesi 30/09/2019 tarih E. 2016/7279 K. 2019/6785 sayılı kararı.

⁴¹ Yargıtay 5. Ceza Dairesi 30/04/2013 tarih 6478/4096 sayılı kararı.

Burada özellik arz eden husus, 90 sayılı KHK ödünç para verme işinin izinsiz olarak bir ivaz karşılığı devamlı ve mutad meslek halinde yapılması halini tefecilik olarak saymışken, artık, TCK'nın 241. madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, bir kereliğine de olsa kazanç sağlama amacıyla ödünç para verilmesi tefecilik sayılmaktadır. Diğer taraftan, bir kimsenin hem arkadaşına ihtiyaç nedeniyle yardımcı olmak hem de enflasyona karşı parasının değerini korumak amacıyla ödünç para verme eylemi, kazanç sağlama amaçlı olmamakla birlikte, bir kez olmasına karşılık tefecilik suçunu oluşturabilecektir.⁴² Konuyla ilgili Yargıtay'ın farklı kararlar verdiği görülmektedir. 2006 tarihli bir kararda; "*Tefecilik suçunun oluşabilmesi için birden fazla kişiye sistemli ve sürekli bir biçimde faiz karşılığı ödünç para verilmesi gerekmekte olup, sanığın birçok kişiye faiz karşılığı ödünç para vererek çıkar sağlayıp sağlamadığı ve bu işi meslek haline getirip getirmediğinin tespiti bakımından, adına senet düzenlenen kişilerin dinlenmeleri ve ayrıca kolluk araştırması da yapıldıktan sonra toplanan tüm kanıtların yerinde tartışılıp değerlendirilmesi gerekir.*" görüşü benimsenmiştir.⁴³ 2014 tarihli kararda ise; "*...suçun oluşması için sanığın yalnızca bir kişiye ödünç para vermesi yeterli olup, bu işi meslek haline dönüştürüp dönüştürmemesinin öneminin bulunmadığı, birden fazla kişiye ödünç para verilmesinin tek suç oluşturduğundan bahsedilemeyeceği ve TCK 241. maddesinde yazan tipik hareketin, kazanç karşılığında ödünç paranın borç alana verilmesiyle tamamlandığı*" belirtilmiştir.⁴⁴

Uygulamada şirketler çeşitli nedenlerle çalışanlarına, ortaklarına veya ortaklarının ortak olduğu diğer tüzel kişilere borç para verebilmektedirler. 90 sayılı KHK'da tüzel kişilerin ilişkili sayılan kişilere borç para verme işleminin tefecilik suçu olarak sayılmayacağı belirtilmiş, söz konusu KHK'yı yürürlükten kaldıran 6361 sayılı Kanun aynı konuya ilişkin bir hüküm getirmemiştir. Bu sebeple, tüzel kişilerin ilişkili kişilere yasal faiz oranlarının üzerinde bir faizle ödünç para vermesi tefecilik suçu kapsamında değerlendirilebilecektir.

Bilindiği üzere kanun yolları, olağan (itiraz, istinaf ve temyiz) ve olağanüstü (kanun yararına bozma, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazı ve yargılamanın yenilenmesi) kanun yolu şeklinde ikiye ayrılır. Tefecilik suçundan kamu davası açıldığı hallerde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun⁴⁵ 260/1. madde hükmü uyarınca katılan sıfatını alma hakkı olan ve suçtan zarar gören Hazinesinin kanun yollarına başvurma hakkı bulunmaktadır.

3.2.7- Bankacılık ile Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu Yönünden

5411 sayılı Bankacılık Kanununun⁴⁶ 150. maddesi uyarınca izin almaksızın banka gibi faaliyet gösteren ya da mevduat kabul eden yahut katılım fonu toplayan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaktadır.

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun⁴⁷ 36. maddesinde de "gerçeğe aykırı

⁴² Güray Öğredik. İlişkili Kişilere Faiz Karşılığı Borç Veren Bir Şirket Tefeci midir? Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi. Sayı 138. Haziran. 2015.

⁴³ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 21/06/2006 tarih E. 2004/36039 K. 2006/12561 sayılı kararı.

⁴⁴ Yargıtay 5. Ceza Dairesi 08/01/2014 tarih E.2012/10208 K. 2014/143 sayılı kararı.

⁴⁵ 17/12/2004 tarih ve 25673 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴⁶ 01/11/2005 tarih ve Mükerrer 25983 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴⁷ 01/03/2006 tarih ve 26095 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

olarak harcama belgesi düzenlemek” suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayanların, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Örneğin POS cihazının kullanım amacına aykırı bir şekilde kredi kartı sahiplerinin nakit ihtiyaçlarının karşılanması durumunda; 5237 sayılı Kanunun 241. maddesinde hüküm altına alınan tefecilik, 5464 sayılı Kanunun 36. maddesinde düzenlenen gerçeğe aykırı harcama belgesi düzenleme ve 213 sayılı Kanunun 359. maddesinde yer verilen sahte belge düzenleme suçları birlikte işlenmiş olacaktır.

3.2.8- Tefecilik Suçunu Tespit Amaçlı Vergi İncelemesi Yapılabilir mi?

213 sayılı VUK’un 134. maddesinde vergi incelemesinin maksadının, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamak olduğu belirtilmiştir. Özellikle sahte belge düzenleme konusunda yapılan vergi incelemelerinde iş yerindeki POS cihazının amaç dışı kullanıldığı dolayısıyla POS tefecilik yoluyla faiz/komisyon geliri elde edildiği ve sahte belge düzenlendiği tespitleri yapılabilmektedir.

Diğer taraftan, Adalet Bakanlığınca ödünç para veren mükellefler hakkındaki yazılı açıklamada; soruşturma ve kovuşturma neticesinde tefecilik suçunun oluşup oluşmadığının tespit edilmesinin adli makamların görev alanına gir-

diği belirtmiştir.⁴⁸ Vergi incelemeleri sonucunda tefecilik gibi vergi suçu kapsamına girmeyen bir suçun işlendiğine yönelik tespitler yapılması halinde yetkili makamlara suçun bildirilmesi amacıyla Görüş ve Öneri Raporu tanzim edilmesi ve suç duyurusunda bulunulması zorunludur. Zira, TCK’nın 279. maddesinin birinci fıkrasına göre kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

Buna göre, tefecilik suçunu tespit etme amacıyla vergi incelemesinin yapılmasının hukuken mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Mahkeme veya savcılığın tefecilik suçu işlendiğine yönelik tespitlerine istinaden, bu kapsamda elde edildiği düşünülen faiz gelirlerinin tespiti ve vergilendirilmesi amacıyla inceleme yapılacağı tabiidir.

3.3- Ödünç Para Verme ve Tefeciliğin Karşılaştırılması

Çalışmamızda ayrıntılı olarak ele aldığımız üzere, ödünç para verme ile tefecilik faaliyetleri arasında çok sayıda benzerlik ve farklılık bulunmaktadır. Konunun daha iyi anlaşılması için her iki faaliyete ilişkin bazı özellikler aşağıdaki tabloda özetlenmiş ve takip eden bölümde ise 3 adet örnek olaya yer verilmiştir.

⁴⁸ Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü 26/06/2008 tarih ve 36631 sayılı yazısı.

ÖDÜNCÜ PARA VERME	TEFECİLİK
Ekonominin her döneminde karşılaşılabılır.	Ekonominin kriz dönemlerinde daha sık karşılaşılr.
Ödünç para verme işinin konusu para ve benzeri değerlerdir.	Tefecilik suçunun konusu sadece paradır.
Faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı ödünç para verilmesi veya ödünç para verme işlerine aracılık edilmektedir.	Başkalarının düştüğü zor durumdan faydalanılarak faiz karşılığı ödünç para vermek suretiyle haksız bir kazanç elde edilmektedir.
Borç/Alacak ilişkisi, ticari bir faaliyetten kaynaklanır.	Borç/Alacak ilişkisi, ticari bir faaliyetten kaynaklanmaz.
Elde edilen kazanç, faiz geliridir.	Elde edilen kazanç, faiz geliri olabileceği gibi başka bir mal varlığı değeri de olabilir.
Vergiyi doğuran olay; ikraz işinin yapıldığı tarihtir.	Vergiyi doğuran olay; ikraz işinin yapıldığı tarihtir. Borçludan senet/çek almak suretiyle gerçekleştirilen ikraz işlemlerinde ise vergiyi doğuran olayın vuku bulunduğu tarih, senet veya çekin keşide tarihidir.
Ödünç para verme işlemlerinde uygulanan faiz oranı piyasa faiz oranları ile uyumludur.	Piyasa faizlerinin çok üzerinde veya POS tefecilikte olduğu gibi banka faiz oranının çok altında faiz oranlarıyla borç para verilmektedir.
Yasal zeminde yapılan ödünç para verme işleri suç kapsamına girmemektedir.	Faiz karşılığı ödünç verilen para; senet, çek, tapu senedi, ipotek vb. resmi belge ile garanti altına alınır.
Sadece borç ödenmediği durumda icra takibi yapılır.	Borcunu ödemeyen veya tamamını ödemiş olsa bile, mağdur hakkında icra takibi yapılabilmektedir.
Bir zorunluluğa dayanmaz.	Cebir ve şiddet unsuru bulunur.
6361 sayılı Kanunla gerçek kişilerin ikrazatçılık faaliyetleri sonlandırıldığından, bu faaliyet bankalar dışında, finansal kiralama, faktoring veya finansman şirketi adı altında yapılabilmektedir.	TCK'nın 241. maddesinde suç olarak tanımlanmış olup, suçun soruşturması ve kovuşturması şikayete bağlı değildir. Re'sen soruşturma yapılmaktadır.
Kazanç sağlama amacıyla ödünç para verme işinin sayılan şirketler aracılığıyla yapılması, tefecilik sayılmaz. Başka bir deyimle, bu şirketlerin faiz karşılığı ödünç para vermesi meşrudur.	Suçun oluşması bakımından, tefeciliğin süreklilik göstermesine ve bu işin mutad meslek halinde ifa edilmesine gerek olmayıp, kazanç sağlama amacıyla bir defa bile ödünç para verilmesi halinde suç oluşur.

3.4- Konuya İlişkin Örnekler

Örnek 1: 2018 yılında acil nakit ihtiyacı bulunan Bay (C) banka ve finans kurumları nezdinde de kredi notunun düşük olması nedeniyle kredi çekemeyip zor duruma düşmüş ve maddi birikimi olduğunu bildiği potansiyel mükellef Bayan (D)'ye başvurmuştur. Bayan (D)'de bu şahsa kazanç sağlamak amacıyla 4 aylığına aylık %10 faizle 1.000.000-TL borç para vermiştir. Garanti bedeli olarak borç verilen 750.000-TL için taşınmaz satış vaadi sözleşmesi düzenlenerek değeri

1.050.000-TL olan 55 dönümlük tarlanın 4 aylık vade sonunda devredileceği belirtilmiştir. Geriye kalan 250.000-TL için de faiz dahil 87.500-TL'lik 4 adet senet düzenlenmiştir.

Söz konusu senetlerden birkaçı ödenmeyince, konu icraya intikal etmiş ayrıca Bayan (D) hakkında tefeci olduğu iddiasıyla suç duyurunda bulunulmuştur. Potansiyel mükellef (D) hakkında adli makamlarca yapılan soruşturma ve kovuşturma sonucunda; Bayan (D) her ne kadar bu işi meslek haline getirmediğini ve kesinlikle faiz

talep etmediğini öne sürse de Bay (C) ile Bayan (D) arasında bir ticari ilişki veya yakın akrabalık bağının bulunmadığı, kazanç sağlama amacıyla ödünç verilen para karşılığında tarla devredildiği ayrıca senetler alındığı, senetler hakkında icra takibi yapıldığı ve ekonomik koşullar nazara alındığında 1.000.000-TL gibi önemli bir miktardaki paranın karşılıksız verilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu tespitleri yapılmıştır. Görüldüğü üzere olayımızda tefecilik suçuna ilişkin tüm unsurlar yer almaktadır. Buna göre, kazanç sağlama amacıyla ödünç para verme fiili bir kez bile yapıldığında, bu fiilin yaptırımı, TCK'nın 241. maddesi gereğince iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş yüz gündən beş bin güne kadar adli para cezası olacaktır.

Örnek 2: Mükellef Bay (E) nezdinde 2019 yılına ilişkin sahte belge düzenleme konusunda

vergi incelemesi yapılmış olup, aşağıdaki tablolarda da gösterildiği gibi **sahte belge ticaretinden 68.921,96-TL** ve **POS tefecilik faaliyetinden 45.552,56-TL** olmak üzere toplam **114.474,52-TL komisyon geliri** elde edildiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte sahte belge düzenlemek suretiyle kaçakçılık suçu işlendiğinden VUK'un 359. ve 367. maddeleri uyarınca suç duyurunda bulunulması amacıyla vergi suçu raporu düzenlenmesi ayrıca POS tefecilik faaliyetine rastlanıldığından, TCK'nın 241. ve 279. maddeleri gereğince suç duyurunda bulunulması için Görüş ve Öneri Raporu düzenlemesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çalışmamızda daha önce izah edildiği üzere faiz gelirleri üzerinden ödenen gider vergisinin GVK'nın 40/6. maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirimi mümkündür.

POS Tefecilikten Elde Edilen Komisyon Gelirleri ve Safi Kazancın Tespiti-2019

Dönem	POS Cihazı İşlem Bedeli (a)	POS Tefecilikten Elde Edilen Komisyon Bedeli (b) (a*%3)	BSMV (c) (b*%5)	Safi Kazanç (d) (b-c)
Ocak	706.843,00	21.205,29	1.060,26	20.145,03
Şubat	293.882,00	8.816,46	440,82	8.375,64
Mart	5,00	0,15	0,01	0,14
Ekim	350,00	10,50	0,53	9,98
Kasım	290.595,00	8.717,85	435,89	8.281,96
Aralık	306.660,00	9.199,80	459,99	8.739,81
Toplam	1.598.335,00	47.950,05	2.397,50	45.552,56

Gelir Vergisi ve Cezanın Hesaplanması-2019

Bulunan Matrah Farkı	114.474,52
-Sahte belge ticaretinden elde edilen komisyon geliri: 68.921,96	
-POS tefecilikten elde edilen komisyon geliri: 45.552,56	
Hesaplanan Gelir Vergisi	27.208,12
Vergi Ziyai Cezası (3 kat)	81.624,36

BSMV ve Cezanın Hesaplanması-2019			
Dönem	POS Tefecilikten Elde Edilen Komisyon Bedeli (b) (a*%3)	BSMV (c) (b*%5)	Vergi Ziyai Cezası (3 kat)
Ocak	21.205,29	1.060,26	3.180,78
Şubat	8.816,46	440,82	1.322,46
Mart	0,15	0,01	0,03
Ekim	10,50	0,53	1,59
Kasım	8.717,85	435,89	1.307,67
Aralık	9.199,80	459,99	1.379,97
Toplam	47.950,05	2.397,50	7.192,50

213 sayılı VUK'un 359/2. maddesine göre sahte belge, gerçek bir muamele veya durum bulunmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belgedir. POS tefecilik faaliyetinde herhangi bir emtia/hizmet hareketine dayamayan komisyon karşılığı sahte belge düzenlendiğinden kaçakçılık suçu da işlenmiş olmaktadır. Kanaatimizce, Vergi Usul Kanunu konuya ilişkin özel bir hüküm getirdiğinden, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 207. maddesinde yazılı "özel belgede sahtecilik" suçu değil, VUK'un 359. maddesinde yazılı "*sahte belge düzenleme*" suçu nedeniyle yargılama yapılacaktır. Ayrıca 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununda düzenlenen "*gerçeğe aykırı sahte belge düzenleme*" suçunun da işlediği izahıta varestedir.

Örnek 3: KOM Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından mükellef Bayan (F)'nin işyerinde yapılan arama ve el koyma işlemlerinde tefecilik suçuna konu olabilecek defter, ajanda, banka dekontu, tapu senedi, çek ve senetler ele geçirilmiştir. Ayrıca soruşturmada alınan ifadeler ve tespit edilen telefon kayıtlarına göre tefecilik yapıldığına

dair somut deliller ortaya konulmuştur. Konuya ilişkin Ağır Ceza Mahkemesi'nde "*Tefecilik yapmak, alacağın tahsiline yönelik tehdit ve hakaret suçlarından*" görülmekte olan davada verilen ara karar gereğince ise; tefecilik suçu tespit edildiğinden, konunun bir de vergi kanunları açısından değerlendirilmesi amacıyla Bayan (F) hakkında 2020 yılına ilişkin vergi incelemesi yapılması istenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki tablolarda da yer verildiği üzere 2020 yılında ilgili dönemlerde elde edildiği tespit edilen **1.303.300,00-TL** faiz gelirinin tefecilik faaliyetinden kaynaklı olduğu, bu faiz geliri üzerinden %5 oranının dikkate alınması suretiyle hesaplanan ve ödenmesi gereken BSMV'nin **65.165,00-TL** olduğu, ödenen BSMV'nin faiz gelirlerinden tenzili neticesinde tefecilik faaliyetlerinden elde edilen kazancın **1.238.135,00-TL** olduğu ve TCK'nın 241. ve 279. maddeleri gereğince Bayan (F) hakkında suç duyurunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yıl	Elde Edilen Faiz Geliri (A)	Hesaplanan BSMV (B) (A*0,05)	Kazanç (A-B)
2020	1.303.300,00-TL	65.165,00-TL	1.238.135,00-TL

Yıllık Gelir Vergisi Beyanı-2020

Bulunan Matrah Farkı	1.238.135,00
Re'sen Takdir Edilen Matrah	1.238.135,00
Hesaplanan Gelir Vergisi	451.124,00
600.000-TL'si için =195.870-TL Geriye kalan 638.135-TL'si için %40 oranından=255.254-TL Olmak Üzere Toplamda Hesaplanan Gelir Vergisi=451.124-TL	
Re'sen Tarh Edilmesi Gereken Gelir Vergisi	451.124,00

Gelir Geçici Vergi Beyanı-2020	1. Dönem	2. Dönem	3. Dönem	4. Dönem
Bulunan Matrah Farkı	414.152,50	642.770,00	1.084.448,75	1.238.135,00
Re'sen Takdir Edilen Geçici Vergi Matrahı	414.152,50	642.770,00	1.084.448,75	1.238.135,00
Hesaplanan Gelir Geçici Vergi (% 15)	62.122,87	96.415,50	162.667,31	185.720,25
Önc. Dönem. Ait Hes. Geçici Vergi	(0,00)	(62.122,87)	(96.415,50)	(162.667,31)
Re'sen Tarh Edilmesi Gereken Geçici Vergi	62.122,87	34.292,63	66.251,81	23.052,94

BSMV Beyanı-2020

Mart	21.797,50	Eylül	23.246,25
Nisan	2.872,50	Ekim	1.500,00
Haziran	9.160,00	Aralık	6.588,75
Toplam			65.165,00

Buna göre Bayan (F)'nin yasa dışı ödünç para verme işlemlerinden elde ettiği faiz gelirleri ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilecek olup, ilgili vergi türleri itibarıyla kayıt dışı bırakıldığı tespit edilen matrahlar VUK'un 30/1. ve 30/3. maddeleri uyarınca re'sen takdir edilecektir. Tarh edilecek vergilere mezkur kanunun 341. ve 344. maddeleri uyarınca vergi ziyai cezası uygulanacaktır.

Ayrıca faiz gelirleri tevsiik edilmediğinden, aynı kanunun 353. maddesi gereğince bu belgelere yazılması gereken meblağın %10'u nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

Mükellefin 2020 takvim yılında gerçekleştirdiği ödünç para verme işlemlerine ilişkin düzenlenmesi gereken fatura ile kesilmesi gereken ceza bilgileri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Yıl	Faiz Tutarı (A)	Hesaplanan BSMV (B) (A*0,05)	Düzenlenmesi Gereken Fatura Tutarı (C) ((A+B)	Kesilmesi Gereken Özel Usulsüzlük Cezası (D) (C*0,10)
2020	1.303.300,00	65.165,00	1.368.465,00	136.846,50

Bu açıklamalar ışığında, Bayan (F) hakkında tarh edilecek vergiler ve kesilecek cezalar aşağıdaki şekilde olacaktır.

2020	Gelir Vergisi	Gelir Geçici Vergi	BSMV
Re'sen Tarh Edilecek Vergiler	451.124,00	185.720,25	65.165,00
Vergi Ziyai Cezası (1 kat)	451.124,00	185.720,25	65.165,00
Özel Usulsüzlük Cezası	136.846,50		

SONUÇ

Ülke ekonomileri için tefecilik gelirlerinin kayıt altına alınması ve toplumsal zararların önlenmesi önem arz eder. Bu kapsamda ülkemizde 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu yürürlüğe konulmuş, bu Kanun, 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 06/10/1983 tarihine kadar geçen zamanda ödünç para verme işlerinin düzenlendiği temel kanun olmuştur. Ardından 90 sayılı KHK, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 52. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu Kanunun yayımlandığı 13 Aralık 2012 tarihi itibarıyla ikrazatçılık yapan gerçek kişilerin faaliyetleri sonlandırılmış, ödünç para verme işinin 6361 sayılı kanunla belirlenen usul ve esaslara göre yapılabileceği belirtilmiştir. Başka bir anlatımla, ikrazatçılık yasal finansal bir faaliyet olmaktan çıkarılmıştır. Günümüzde kazanç sağlama amacıyla ödünç para vermeye yetkili kesimler; bankalar, faktöring, finansal kiralama ve finansman şirketleridir.

Tefecilik, ekonomik ve topluma karşı işlenen bir suç şeklinde düzenlenmiş olup, buradaki asıl amaç, toplumsal düzenin korunmasıdır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 241. maddesine göre, kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş yüz günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacaktır. Dikkat edileceği üzere, tefecilik suçunun konusu sadece paradır ve Kanundaki tanımı itibarıyla paradan başka

ekonomik değeri olan bir mal kazanç sağlama amacıyla ödünç verildiğinde suç oluşmamaktadır. Genel kabul gören bir ödeme aracı olarak tanımlamayan kripto paralar ise bugün için tefeciliğin konusuna girmemektedir. Ayrıca izlenen suç politikası gereğince kazanç sağlama amacıyla tefeci cezalandırılırken, ödünç para alan cezalandırılmamaktadır. Ödünç para alanın, çaresizlik içinde olması dolayısıyla cezalandırılmadığı düşünülmektedir.

90 sayılı KHK'da ödünç para verme işinin izin alınmadan devamlı ve mutad meslek halinde yapılması tefecilik olarak tanımlanırken, 5237 sayılı TCK'da bir kez bile kazanç elde etmek amacıyla ödünç para verilmesi tefecilik olarak kabul edilmiştir. Anlaşılabileceği üzere, suçun oluşması bakımından tefecilik faaliyetinin süreklilik göstermesine ve bu işin mutad meslek halinde ifa edilmesine gerek yoktur. Nitekim Yargıtay'da yeni TCK'nın yürürlüğe girdiği 01/06/2005 tarihinden sonra verdiği çoğu kararda, tefecilik hareketinin sürekli ve sistemli bir şekilde yapılmasını aramaktadır. Yine aynı KHK'da tüzel kişilerin ilişkili sayılan kişilere borç para vermesi işlemi tefecilik olarak sayılmamışken, bu KHK'yı yürürlükten kaldıran 6361 sayılı Kanunda aynı konuya ilişkin bir hüküm getirilmemiştir. Bu sebeple, bir şirketin ortağına, çalışanına, iştiraklerine veya gerçek ve tüzel kişilere yasal faiz oranlarının üzerinde bir faizle borç para vermesi fiili, TCK'nın 241. maddesine göre tefecilik olarak değerlendirilebilecektir.

Tefecilik, ekonomik çıkar sağlamak amacıyla yasa dışı yöntemlerle gerçekleştirilen bir finansal

faaliyettir. Bu bağlamda tefecilik faaliyetlerinin vergilendirilmesi gerekmekte olup aynı zamanda buradan sağlanan gelir, suçtan elde edilmiş gelir olmaktadır. Hukuk sistemimize göre tefecilik suçunu tespit etme amaçlı vergi incelemesi yapılması mümkün değildir. Ancak incelemeler sonucunda tefecilik gibi vergi suçları kapsamına girmeyen herhangi bir suçun işlendiğine dair tespitler yapıldığında yetkili makamlara suç duyurusunda bulunulmaktadır. Bununla birlikte mahkeme veya savcılığın tefecilik yapıldığına ilişkin tespitleri doğrultusunda yapılan incelemelerde, tefecilik faaliyetlerinden elde edilen faiz gelirlerine ilişkin gelir vergisi, gelir geçici vergi ve BSMV yönünden cezalı tarhiyatlar önerilmektedir.

Sonuç olarak, yakın zamanda tefecilik suçuna ilişkin ceza üst sınırının 5 yıldan 6 yıla çıkarılması ve suçun örgüt halinde işlenmesi durumunda cezanın bir kat artırılması, tefecilikle mücadelede önem verildiğinin göstergeleridir. Bununla birlikte kişi veya kurumların ekonomik dar boğaza girmelerine baştan yol açmayacak bazı regülasyon işlemleri bu mücadeleye etkin bir çözüm getirecektir. Örneğin kredibilitenin kişiler nezdinde gerçek anlamda gelir düzeyi dikkate alınarak yapılabilir veya kredi kartı limitleri gelir düzeyini geçmeyecek şekilde belirlenebilir. Yani bir nevi kişilerin haddinden fazla borç yükü altına sokacak durumların engellenmesi gerektiği aşikardır. Yasal kredibilitenin kişiler nezdinde BDDK ve ilgili kurumlar tarafından sağlıklı kurallar bütünü ile düzenlenmesi, tefecilik sistemini besleyen mekanizmanın ortadan kalkması sonucunu doğuracaktır.

KAYNAKÇA

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu.
- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu.
- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu.
- 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu.

- 6098 sayılı Borçlar Kanununu.
- 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
- 213 sayılı Vergi Usul Kanununu.
- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu.
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu.
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.
- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu.
- 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu.
- 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.
- 104 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği.
- 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanuna İlişkin 32 sayılı Karar.
- Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmasına Dair Yönetmelik.
- BAYTAZ, A. B. (2020). Tefecilik Suçu. Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi. S. 2020/2. s. 148.
- BİLGE, B. (2016). Türk Hukukunda Tefecilik Suçu. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Isparta. s. 129.
- ELÇİBOĞA, İ. K. POS Tefeciliği ve Fiktif İşlemler. (Fintechtime.com/tr/2018/07/pos-tefeciligi-ve-fiktif-islemler/). Erişim Tarihi: 4 Mart 2021.
- GÜN, T. (2019). Türk Ceza Kanununda Tefecilik Suçu. TBB Dergisi. S.141. s.179.
- ÖĞREDİK, G. (2015). İlişkili Kişilere Faiz Karşılığı Borç Veren Bir Şirket Tefeci midir? Lebib Yalın Mevzuat Dergisi. Sayı 138. Haziran.
- ÖZGENÇ, İ. (2010). Tefecilik Suçu. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C. XIV. S. 1. s. 544.
- PARLAR, A. (2011). Türk Ceza Hukukunda Tefecilik ve İhale Sürecinde İşlenen Suçlar. Ankara. s.17.

- UÇAK, M. (2020). İkrizatçılık 13/12/2012 Tarihinde Yayımlanan 6361 Sayılı Kanun ile Yapılan Düzenlemelerle Değişti. Vergi Raporu Dergisi. S. 164. Mayıs. s.11.
- YAZICI, M. (1999). Faiz. Yayılım Yayıncılık. 1. Baskı. İstanbul. s. 8.
- YÜKSEL, R. ve ÖZDEMİR, H.S. (2006). Tefecilik Kavramı ve Tefeciler Hakkında Suç Duyurusunda Bulunurken Dikkate Alınması Gereken Hususlar. Vergi Raporu Dergisi. Sayı 81. s.20.
- Yargıtay 7. Ceza Dairesi 01/12/2005 tarih E.2003/1432 K.2005/21394 sayılı kararı.
- Yargıtay 7. Ceza Dairesi 21/06/2006 tarih E.2004/36039 K.2006/12561 sayılı kararı.
- Yargıtay 5. Ceza Dairesi 29/04/2013 tarih E.2012/7317, 2013/3989 sayılı kararı.
- Yargıtay 5. Ceza Dairesi 30/04/2013 tarih 6478/4096 sayılı kararı.
- Yargıtay 5. Ceza Dairesi 08/01/2014 tarih E.2012/10208 K.2014/143 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. Ceza Dairesi 30/09/2019 tarih E. 2016/7279 K. 2019/6785 sayılı kararı.
- Danıştay 4. Dairesi 27/12/1966 tarih E.64/582 K.66/6090 sayılı kararı.
- Danıştay 7. Dairesi 17/06/1967 tarih E.1967/864 K.1968/1063 sayılı kararı.
- Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 30/04/1999 tarih E.1998/268 K.1999/262 sayılı kararı.
- Danıştay 7. Dairesi 30/11/1999 tarih E.1998/3614 K.1999/3953 sayılı kararı.
- Gelir İdaresi Başkanlığı 06/08/2013 tarih 38418978-125 [12-12/1]-862 sayılı özelgesi.
- Ceza İşleri Genel Müdürlüğü 26/06/2008 tarih 36631 sayılı yazısı.
- Bankacılık terimleri. Bankalar.org. Erişim Tarihi: 1 Ocak 2021.
- Vikipedi Özgür Sözlük. (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Tefecilik>). Erişim Tarihi: 14 Ocak 2021.
- TDK, Türkçe Sözlük. Ankara 2005.